

Hallitussihteeri Ada Ketelimäki

Valtioneuvoston asetus Luonnonvarakeskuksesta annetun valtioneuvoston asetuksen muuttamisesta

Pääasiallinen sisältö ja asetuksenantovaltuudet

Esityksessä esitetään muutoksia Luonnonvarakeskuksen tehtäviä ja organisaatiota koskeviin säännöksiin. Luonnonvarakeskuksen johtokunnan korvaaminen neuvottelukunnalla edellyttää uusien neuvottelukuntaa koskevien säännösten lisäämistä asetukseen ja nykyistä johtokuntaa koskevien säännösten muuttamista ja kumoamista. Lisäksi pääjohtajan sijaisten määräämistä koskevaa säännöstä muutetaan hallinnollisesti joustavamaksi. Lisäksi asetuksessa esitetään FADN-asetuksen mukaista tehtävää koskevan säännöksen kumoamista, koska uudet FSDN-asetuksen mukaisiin Luonnonvarakeskuksen tehtäviin liittyvät säännökset sisällytetään lakiin Luonnonvarakeskuksesta.

Valtioneuvoston asetus Luonnonvarakeskuksesta (715/2014) on annettu Luonnonvarakeskuksesta annetun lain (561/2014) 8 §:ssä säädetyn asetuksenantovaltuuden ja valtion virkamieslain (750/1994) 8 §:n 2 momentin nojalla, sellaisena kuin niistä jälkimmäinen on laissa 218/2000. Lakia Luonnonvarakeskuksesta on tarkoitus muuttaa hallituksen esitysluonnoksen laeiksi Luonnonvarakeskuksesta annetun lain ja ruoka- ja luonnonvaratilastoista annetun lain muuttamisesta mukaan niin, että Luonnonvarakeskuksesta annetun lain 8 §:n sisällytettäisiin uudet valtioneuvoston asetuksenantovaltuudet neuvottelukunnan asettamisesta ja tehtävistä.

Nykytilan arviointi

Luonnonvarakeskuksen tehtävät

Nykyisin asetuksen 1 §:n 3 momentin mukaan Luonnonvarakeskus toimii verkoston luomisesta Euroopan unionin maatalojen tuloja ja taloutta koskevien kirjanpitolietojen keruuta varten annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 1217/2009 7 artiklassa tarkoitettuna yhdyselimenä. Euroopan komissio antoi 22.6.2022 ehdotuksen Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi neuvoston asetuksen (EY) N:o 1217/2009 muuttamisesta maatalouden kirjanpidon tietoverkon muuttamisesta maatalojen kestävyiden tietoverkoksi (COM(2022) 296 final). Neuvoston asetus (EY) N:o 1217/2009 maatalouden kestävyiden tietoverkon perustamisesta (jäljempänä FSDN-asetus) tuli voimaan marraskuussa 2023. FSDN-asetuksen nojalla annettavat alemman asteiset säädökset tulivat voimaan 2024 aikana. Voimassa olevan 1 §:n 3 momentin FADN-asetuksen mukaista yhdyselimenä toimimista koskeva tehtävä on poistettava, koska uudet FSDN-asetusta koskevat tehtävät lisätään lakiin Luonnonvarakeskuksesta.

Johtokunta

Nykyisin Luonnonvarakeskuksessa on johtokunta, jonka tehtävänä on Luonnonvarakeskuksesta annetun valtioneuvoston asetuksen 2 §:n 1 momentin mukaan tukea Luonnonvarakeskuksen johdon toimintaa, tehdä aloitteita toiminnan strategiseksi suuntaamiseksi sekä edistää yhteistyötä sidosryhmien kanssa. Asetuksen 3 §:ssä säädetään johtokunnan ratkaisuvallasta, jonka mukaan johtokunta päättää: 1) Luonnonvarakeskuksen strategi-

sista toimintalinjoista ja tavoitteista tulossopimuksessa asetettujen tavoitteiden mukaisesti; 2) talousarvioehdotuksesta, monivuotisesta toiminta- ja taloussuunnitelmasta sekä tilinpäätöksen hyväksymisestä; 3) muista Luonnonvarakeskuksen kannalta laajakantoisista ja periaatteellisesti merkittävistä asioista, jotka pääjohtaja tai johtokunnan puheenjohtaja haluaa johtokunnan käsiteltäviksi; 4) neuvottelukuntien asettamisesta.

Nykyisen sääntelyn mukaan johtokunnan päätettäväksi on säädetty asioita, jotka kuuluvat ministeriön päätettäväksi ja hyväksyttäväksi. Esimerkiksi Luonnonvarakeskuksen tulosojaus- ja talousasioiden käsittely kuuluvat ministeriön tehtäviin. Nämä asiat rakentuvat ministeriön ja Luonnonvarakeskuksen välillä solmittavan tulossopimuksen perusteella ja talousasioiden käsittely menee valtiontalouden talousarvio- ja budjettimenettelyn kautta. Myös tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen käsittely hoituu valtion normaalien menettelytapojen mukaisesti niin, että Luonnonvarakeskus toimittaa VTV:lle tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen tarkastettavaksi, jonka jälkeen ministeriö antaa oman kannanottonsa tilinpäätökseen ja toimintakertomukseen. Nykyisin johtokunta esimerkiksi päättää tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen hyväksymisestä ennen VTV:n tekemää tarkastusta. Ministeriö puolestaan antaa kannanottonsa tilinpäätökseen ja toimintakertomukseen VTV:n suorittaman tarkastuksen jälkeen. Tällainen päällekkäinen hyväksyminen ja päättäminen hämärtää toimijoiden rooleja ja vastuita. Korvaamalla johtokunta neuvottelukunnalla, jonka tehtävä on säädetty Luonnonvarakeskuksen johtamista tukevaksi elimeksi päätöksentekaelimen sijaan, saataisiin päätösvaltaa koskevat epäselvyydet poistettua.

Sijaisten määrääminen

Nykyisin asetuksessa säädetään, että pääjohtajan sijaiset määrää maa- ja metsätalousministeriö. Joustavampi ratkaisu olisi säätää, että pääjohtaja määrää itselleen sijaiset työjärjestyksellä.

Keskeiset ehdotukset

Asetuksesta esitetään poistettavaksi verkoston luomisesta Euroopan unionin maatilojen tuloja ja taloutta koskevien kirjanpitiotietojen keruuta varten annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 1217/2009 7 artiklassa tarkoitettu yhdyselimenä toimimista koskeva Luonnonvarakeskuksen tehtävä. Lisäksi asetukseen esitetään lisättäväksi Luonnonvarakeskuksen neuvottelukuntaa koskeva uusi säännös ja johtokuntaa koskevat säännökset esitetään kumottavaksi. Lisäksi pääjohtajan sijaisten määräämistä koskevaa säännöstä ehdotetaan muutettavaksi.

Pääasialliset vaikutukset

Johtokunnan korvaaminen neuvottelukunnalla selkiyttäisi ministeriön, johtokunnan ja pääjohtajan vastuunjakoa, kun neuvottelukunta olisi säädetty Luonnonvarakeskuksen johtamista tukevaksi elimeksi päätöksentekaelimen sijaan. Neuvottelukunnan näkemykset Luonnonvarakeskuksen strategian toteuttamisen tueksi edistäisivät Luonnonvarakeskuksen kykyä vastata yhteiskunnan tarpeisiin tarkoituksenmukaisella tavalla. Nykyinen johtokunta jatkaisi toimikautensa 31.12.2026 loppuun asti.

Lausuntopalaute

Säännöskohtaiset perustelut

1 §. Luonnonvarakeskuksen tehtävät. Pykälän 3 momentista poistettaisiin säännös, jonka mukaan Luonnonvarakeskus toimii verkoston luomisesta Euroopan unionin maatilojen tuloja ja taloutta koskevien kirjanpitiotietojen keruuta varten annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 1217/2009 7 artiklassa tarkoitettuna yhdyselimenä. Pykälän 3 momentissa säädettäisiin edelleen, että Luonnonvarakeskus toimii eläinten suojelusta lopetuksen yhteydessä annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 1099/2009 20 artiklassa tarkoitettuna yhteyspisteenä.

2 §. Luonnonvarakeskuksen neuvottelukunta. Pykälän otsikko ja sisältö muutettaisiin koskemaan Luonnonvarakeskuksen neuvottelukuntaa.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin, että Luonnonvarakeskuksen neuvottelukunnan tehtävänä on Luonnonvarakeskuksen strategisen suunnittelun tukeminen sekä Luonnonvarakeskuksen ja sen sidosryhmien välisen yhteistyön edistäminen. Pykälän 2 momentissa säädettäisiin, että Luonnonvarakeskuksen neuvottelukuntaan kuuluu pääjohtaja ja enintään yhdeksän muuta jäsentä, joista yksi on Luonnonvarakeskuksen henkilöstön keskuudestaan nimeämä henkilö. Maa- ja metsätalousministeriö määrää neuvottelukunnan jäsenten keskuudesta puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan. Pykälän 3 momentissa säädettäisiin, että maa- ja metsätalousministeriö asettaa neuvottelukunnan määrääjäksi, enintään kolmeksi vuodeksi kerrallaan.

Neuvottelukunnan rooli olisi Luonnonvarakeskuksen toiminnan strategian toteutuksen ja sidosryhmätyön tukeminen. Sidosryhmätoiminta on tärkeää muun muassa Luonnonvarakeskuksen tulosten vaikuttavuuden näkökulmasta. Pääjohtajan kuuluminen neuvottelukuntaan varmistaisi riittävän yhteyden Luken toiminnan ja strategian sekä neuvottelukunnan toiminnan välillä.

7 §. Sijaisten määrääminen. Pykälää muutettaisiin niin, että maa- ja metsätalousministeriön sijaan pääjohtajan sijaiset määräisi pääjohtaja itse työjärjestyksellä.

9 §. Siirtymäsäännös. Pykälässä säädettäisiin, että ennen tämän asetuksen voimaantuloa toimikautensa aloittaneeseen Luonnonvarakeskuksen johtokuntaan sovelletaan tämän asetuksen voimaan tullessa voimassa olleita johtokuntaa koskevia säännöksiä johtokunnan toimikauden päättymiseen asti. Siirtymäsäännös tarvitaan, koska nykyinen johtokunta jatkaisi tehtävässään toimikautensa loppuun asti. Voimassa olevan asettamispäätöksen mukaan johtokunnan toimikausi päättyy 31.12.2026.

Voimaantulo

Esitetään, että asetus tulisi voimaan viimeistään syksyllä 2025.

Esitys

Esitetään, että valtioneuvosto antaa valtioneuvoston asetuksen Luonnonvarakeskuksesta annetun valtioneuvoston asetuksen muuttamisesta.